

מוסדות "אור מנחם" -

עשרים שנה ל"מבצע חינוך"

שנת תשנ"ז, היא השנה העשרים לתחילת "מבצע חינוך", ושנת המאה לייסוד ישיבת "תומכי-תמימים" * במוסדות "אור מנחם" בכפר-חב"ד, הצליחו לשלב את הכל תחת קורת גג אחת * סיפור של הצלחה על מוסדות שקמו ללא כל תמיכה ממשלתית וכיום מאכלסים מאות רבות של תלמידים * גולת הכותרת – הישיבה הקטנה והישיבה הגדולה * כיום נמנות שתי הישיבות על העילית שבישיבות חב"ד מבחינת היחס האישי החם ורמת הלימודים הגבוהה * סיקור מלא, מהמסד ועד הטפחות

מאת: בן מנחם

המעיינות לאחר שעות העבודה, כך גם בהיותי כאן בארץ, אוכל להמשיך בסדר זה. בכל אופן, קיבלתי את דעת חבריי, והחלטתי לשאול על כך את הרבי.

נכנסתי לרבי יחד עם זוגתי תחי', ולאחר שהצגתי את שאלתי בדבר מקום העבודה הרצוי, ענה הרבי קודם כל לזוגתי שתמשיך לעבוד במקצועה כרופאת שיניים, ואחר פנה אליי ואמר [התוכן ולא הלשון]: מהנדסים לא חסר היום בארץ. הדבר שזקוקים לו היום בארץ, הוא, לדאוג לקליטה הרוחנית של

לשליח, שהרי עצם השהייה שם נחשבת כשליחות. ואם כן, רבים הם הסיכויים שהרבי יאמר לך להמשיך גם בארץ ישראל בשליחות, והפעם – בחינוך."

כיוון המחשבה שלי היה שונה: בהיותי שנים רבות רחוק בגשמיות מהרבי, לא הורגלתי מעודי לשאול את הרבי על כל צעד שאני עושה בחיים. ולכן, לאחר שהסתדרתי היטב בארץ וקיבלתי עבודה שמפרנסת את בעליה – לא חשבתי שעלי לשאול על כך את הרבי. מה גם, שחשבתי שכשם שבהיותי בברית-המועצות רגיל הייתי לעסוק בהפצת

רי דשא משתרעים שטחים גדולים; חדרי לימוד גדולים ומרווחים; בנייני מגורים מפוארים, ואחרון חביב – צוות הנהלה מסור שמקדם את פנינו. שעתיים תמימות ישבנו במשרדי המוסדות, ונוכחנו לראות צוות מוצלח שאינו נרתע מהתמודדות עם אתגרים חינוכיים, וגם אם יהיו אלו לא שגרתיים כלל וכלל.

בשיחה עם מנהל המוסדות, הרב גרשון זובער (בורקה) שיף, גולל בפנינו מסכת מופלאה של פתיחת מוסדות ללא ידיעה מינימלית של השפה העברית, החל מכיתת ילדי עולים ועד למוסדות המפוארים העומדים היום על תילם ומאכלסים למעלה מארבע-מאות תלמידים כ"י. מסכת של ניסים שזורה בהוראות מפורטות של הרבי עד לפרטים הקטנים ביותר.

* תחילה כמה מילים על עצמך... איך ומתי נפל הרעיון לפתוח מוסדות חינוך?

– עליתי ארצה בשנת תשל"ב, היישר מסמרקנד שבבוכרה. היות ובמקצועי אני מהנדס בניין, וענף הבניין נחשב לאחד הענפים המבוקשים ביותר במשק הישראלי, הצלחתי למצוא חיש מהר עבודה בענף זה, והתחלתי לעבוד כמהנדס בניין.

שלושה חודשים לאחר הגיעי ארצה, קיבלתי מהרבי הזמנה לבוא לבקר אצלו. הרבי שלח לי כרטיס ואני מיהרתי לנסוע לרבי (הרב שיף מספר את זה מינייה וביה, משל היה מדובר במעשים שבכל יום, ולא מבין מדוע אני פוער עיניים רחבות ומשתאות...).

טרם נסיעתי לרבי העירו לי כמה וכמה מזקני החסידים כי לא נהגתי כשורה כאשר מיהרתי להיכנס לענף הבניין – "יתכן", אמרו, "שהרבי היה רוצה שתעבוד בעבודה חינוכית", ונימקו: "אתה הרי עלית מברית-המועצות, ושם הרי כל חסיד חב"ד נחשב

אור בלב לילדים רבים

בשפה העברית...

— אכן, לא התעלמתי מעובדת היותי חסר נסיון בתחום החינוך, וידעתי גם את הקשיים שייערמו בדרכי בעקבות העברית העילגת שלי, ולכן, לא חשבתי על פתיחת מוסד עצמאי. החלטתי לעשות ככל יכולתי כדי לשכנע הורים לשלוח את ילדיהם למוסדות חינוך על טהרת הקודש, ולמלאות בדרך זו את שליחותי החינוכית.

ואכן, עם הגיעי מחצרות קדשנו, פניתי לעסקנים שהתעסקו בקליטת עולים חדשים והם הביעו מיד את תמיכתם ברעיון. הם הסכימו שחוב קדוש הוא לנו לדאוג לחינוכם של ילדי העולים במוסדות חינוך על טהרת הקודש. שכרתי, איפוא, רכב והתחלתי לעבור בין ריכוזי העולים ברחבי הארץ ולשכנע את ההורים לשלוח את ילדיהם למוסדות חינוך על טהרת הקודש.

המעיינות. לכן, קיבלתי בשמחה את הוראתו של הרבי.

אגב, הייחודות' עצמה נמשכה ח"י דקות! בזמנו לא ידעתי להוקיר ולהעריך את הזמן הרב שזכיתי לשהות בייחודות', כיוון שלא הייתי מעולם אצל הרבי וחשבתי שזהו משך הזמן הרגיל שכל חסיד זוכה להיות בייחודות'... אני זוכר איך המזכיר פתח כמה וכמה פעמים את הדלת, וכשראה את הרבי מדבר, נסוג אחור. אחרי שיצאנו מהייחודות' ניגשו אליי החסידים ששהו במקום ושאלו אותי בפליאה על מה ולמה זכיתי לייחודות' ארוכה כל כך? רק אז הבנתי שזה היה משהו "יוצא דופן"...

מגיע אברך ופותח מוסד, ללא נסיון מינימלי בשדה החינוך וללא ידע מינימלי

העולים החדשים מרוסיה ובוכרה. כיוון שהינך יודע את השפה הרוסית והבוכרית על בוריין, ומכיר את המנטליות שלהם — עזוב את עבודתך והתחל לעסוק בשדה החינוך.

הופתעתי. לא ציפיתי לתשובה כזאת, אבל לאחר שהרבי הורה לי בצורה שאינה משתמעת לשני פנים מה עליי לעשות — חשתי הקלה: בהיותי בברית-המועצות הייתי מספיק לעסוק בהפצת המעיינות לאחר שעות העבודה, וכך היה לי סיפוק נפשי ביודעי כי מקיים אני את רצונו של הרבי. בהגיעי ארצה, חשבתי שגם כאן אוכל לשלב את העבודה יחד עם העיסוק בהפצת המעיינות, אך כחלוף כמה שבועות הבנתי שלא יהיה זה מציאותי לעסוק בהפצת המעיינות יחד עם עבודתי כקבלן בניין. הייתי יוצא מהבית בשמונה בבוקר וחוזר עייף ויגע בשש בערב, וכמובן שלא נותר לי מספיק זמן לעסוק גם בהפצת

הת' מיכאל שיף
מנהל הגשמי

הרב מרדכי גולדברג
מנהל חינוכי

הרב ליפא קליין
מזכ"ל המוסדות

הרב גרשון דובר שיף
מנכ"ל המוסדות

תקופה עמד על 250 ילדים!

בתחילת שנות השמונים החלה להסתמן ירידה חדה במספר ילדי העולים שנרשמו ללימודים במוסדותינו. העליה הגדולה הסתיימה זה מכבר, והדבר החל לתת את אותותיו ברישום ילדי העולים למוסדות.

בדרך כלל הייתי נוסע בכל חודש תשרי לרבי, ובאותה שנה, בהיותי אצל הרבי ב"יחידות", הבעתי את דעתי, שמכיוון שלפי כל התחזיות יילך ויירד מספר ילדי העולים הנרשמים למוסד, נראה לי ששלחותי להצלתם הרוחנית של ילדי העולים נסתיימה, ויכול אני לסגור את המוסד.

הרבי הביט בי במבט מחויך, ואמר, כשבת-שחוק מרחפת על שפתיו הקדושות: "מי הגביל אותך להתעסקות עם עולים חדשים? אתה יכול לקבל גם ילדים ישראלים! וכי חסר ילדים ישראלים שזקוקים לטיפול חם, אישי ומסור?"!

מיד לאחר חודש תשרי חזרתי לארץ והתחלתי לפרסם ברחבי הארץ על פתיחת שערי המוסד גם בפני ילדים ישראלים. בתחילה הסתייגו ההורים הישראליים מהמוסד שעד כה קלט רק עולים חדשים, אך עם חלוף הזמן התברר להם כי המוסד היחיד בארץ שקולט גם ילדים מתחת לגיל 12 בתנאי פנימיה (למרות שאין מקבלים עליהם תקציבים מהמשרדים הממשלתיים), הוא המוסד שלנו. כך נשברו אט אט חומות ההסתייגות, והורים ישראלים רבים רשמו את ילדיהם ללימודים במוסדות "אור

אך עם חלוף החודשים, הפכו הילדים לנטל על המשפחות, אשר חשבו בתחילה שמדובר על תקופה קצרה... ונוצר צורך דחוף לדאוג למסגרת מסודרת עבור הילדים. פנינו בנושא לוועד הכפר, וקיבלנו מהם שטח די-גדול לבניית מוסד, כאשר בכוננתנו היה להביא קראוונים ולהציבם בשטח שקיבלנו.

זכורני, היה זה בעיצומה של מלחמת יום הכיפורים, וכל המשאיות היו מגוייסות למאמץ המלחמתי הגדול. לא הייתה ברירה ונסענו לעזה, הבאנו משם משאיות עם פועלים ערביים שהביאו את הקראוונים והציבו אותם על השטח שקיבלנו מהוועד.

אבל, תוך חודשים ספורים גם זה לא הספיק – התקיים בנו הפסוק "וירבו ויעצמו במאוד מאוד". היינו זקוקים באופן דחוף למספר מבנים שיאכלסו את עשרות הילדים שהתקבלו למוסד. ואז היה לנו רווח והצלה מצד הישיבה הגדולה בכפר חב"ד: הם פינו עבורינו את כל הקומה הראשונה, והצלחנו לסדר שם מקום לינה למאתיים תלמידים ועוד כמה כיתות. אבל כבר אז היה ברור שלא יתכן להמשיך עוד בצורה כזו.

כדי להמחיש עד כמה גדולה הייתה הצפיפות, די אם נזכיר כי בחדר הגדול שכיום משמש כזאלי של הישיבה הקטנה – שוכנו למעלה משישים ילדים! נקל לשער את הצפיפות האיומה ששררה בחדרי השינה ובחדרי הלימודים.

בסוף שנות הלמ"דים העתיקו מוסדות "בית רבקה" את משכנם לכפר חב"ד ב', והשאירו עבורינו את המבנים בהם שוכנים המוסדות עד היום. מניין התלמידים באותה

אך כבר בשלב זה החלו הבעיות: מוסדות החינוך אליהם פניתי, לא היו ערוכים לקליטת ילדי עולים ולא נעתרו לבקשתי לקבל את ילדי העולים. כתבתי לרבי שאמנם מצד העולים יש רצון טוב לשלוח את ילדיהם למוסדות על טהרת הקודש, אך המוסדות אליהם פניתי אינם ערוכים לקליטת ילדי העולים, והם משיבים את פניי ריקם.

מכיוון שעמדה ציבורית לא הייתה לי בכפר-חב"ד, וממילא גם לא הייתה לי השפעה, פנה הרבי להמשפיע הרה"ח ר' מענדל פוטרפס ע"ה ולהרה"ח ר' שמחה גורודצקי ע"ה וביקשם לעזור לי להקים מוסדות לקליטת ילדי העולים בכפר-חב"ד.

ערכנו אסיפה בבית-הכנסת המרכזי, העברנו את הוראתו של הרבי להקים מוסד לקליטת ילדי העולים בכפר-חב"ד, ויחדיו הוחלט שהיות ואין מבנים מתאימים לשכן את ילדי העולים, תתחייב כל משפחה לדאוג לאחד הילדים. זאת אומרת, או שיקחו אותו לביתם, או שישלמו דמי אחזקה לילד (אז – מאה חמישים לירות).

כך, למעשה, נפתחו מוסדות "אור שמחה" (שאי עדיין נקראו בשם "ישיבת הבוכרים"). מיד לאחר שנעלה האסיפה התחלנו לפרסם בארץ כי נפתח בכפר-חב"ד מוסד על טהרת הקודש עבור ילדי העולים, וכעבור זמן קצר יכולנו לקצור את ההצלחה – למעלה משישים ילדים הגיעו ללמוד במוסד. בדי עמל הצלחנו לסדר לכל הילדים מקומות לינה אצל משפחות אנ"ש בכפר-חב"ד, וחדרי הלימוד היו מאולתרים בכל חדר פנוי שמצאנו בכל רחבי הכפר.

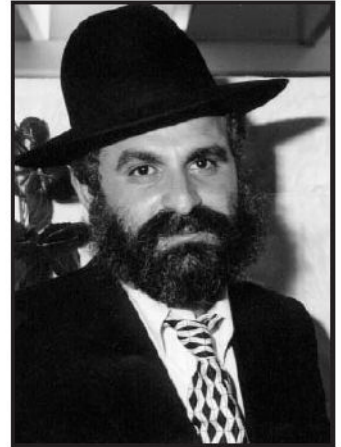
הרב מנחם מענדל גורביץ
משפיע הישיבה-גדולה

הרב רפאל אמיתי
מנהל בית-הספר

הרב ניסים כהן
ראש הישיבה-קטנה

הרב משה לוין
ראש הישיבה-גדולה

ילד קטן שיושב על יד המשרד ומחכה לאי-מי. השבת שבת חופשה במוסד. מאוחר יותר יגלה לי הרב שיף כי שבת זו היא מהשבתות הבודדות במשך השנה שכל תלמידי המוסדות נוסעים לשבות את השבת בביתם. השקט בשעת צהריים מאוחרת זו צועק מכל פינה,

אחרים, יש להורים פיתרון – מוסדות "אור שמחה" בכפר-חב"ד.

וּם שישי אחר-הצהריים. אנו יושבים יחד, הצוות הבכיר של המוסדות, ואנוכי, ונוסעים במנהרת הזמן אל העבר, אל ימי הבראשית של המוסדות המפוארים. עודנו יושבים ומשוחחים, אני מבחין בילד חמוד,

שמחה".

מה הביא ילדים ישראלים אלינו? – כפי שהרבי אמר, לא חסר בישראל ילדים שזקוקים למוסד שנותן "טיפול חם, אישי ומסור". זה יכול להיות בן למשפחה שחזרה בתשובה זה לא מכבר, וההורים שאינם בעלי ידע ביידישקייט חפצים להעניק לבנם אווירה משפחתית וחסידית. במקרים כאלו או

"אור שמחה"

פתגם עממי אומר – "על שלושה דברים העולם עומד: על הכסף; על הכסף; על הכסף; ושוב פעם כסף..." ואנו שואלים את הרב שיף – מהיכן הכסף שעליו עומדים המוסדות?

– בשנים הראשונות לא קיבלנו הקצבות ממשרדים ממשלתיים ונאלצנו לחיות מתרומות. למעשה היו לנו באותם ימים שלושה מקורות מימון עיקריים: קודם-כול, הרבי היה שולח לנו בכל שנה סכום כסף גדול (!), ואת השאר היו אוספים עבורינו החסידים הנודעים, הרה"ח ר' מענדל פוטרפס והרה"ח ר' שמחה גורדצקי ע"ה.

בכל שנה, בפרוס חודש אלול, היה ר' מענדל נוסע לארצות-הברית לאסוף כסף עבור המוסדות. מעניין לציין, שכדי לצאת לאסוף בימים אלו כסף היה זקוק ר' מענדל לאישור מיוחד מהרבי, שכן הימים ימי חודש אלול ור' מענדל המשפיע היה צריך להיות בישיבה; תחת זאת אישר לו הרבי לנסוע ולאסוף כסף עבור מוסדותינו...

מהרה"ח ר' שמחה גורדצקי ע"ה אני זוכר קוריוז מעניין: הוא לא היה לוקח מאיתנו פרוטה אחת עבור עבודתו למען המוסדות, הוא היה חס ממש על כל פרוטה, עד כדי כך, שלמרות גילו המבוגר ובריאותו הרופפת, כשהיה נוסע לגיוס כספים לטובת הישיבה היה משתמש אך ורק בתחבורה הציבורית. פעם כשאמרתי לו שאדם מבוגר כמוהו יכול לקחת מונית על-חשבון המוסדות, נזדעק ר' שמחה ואמר "מה?! אדם נותן כסף עבור המוסדות ואני אקח זאת למען נוחיותי?!..."

מסירות זו של ר' שמחה עבור מוסדותינו היא זו שהביאה אותנו להחליט פה אחד לאחר פטירתו שבית-הספר היסודי ייקרא על שמו – "אור שמחה".

בחגיגת "בר-מצוה" ל"ז מתלמידי המוסדות.

מימין: הרב מרדכי גורודצקי, יו"ר וועד נחלת-הר-חב"ד; הרה"ג ר' מרדכי-שמואל אשכנזי, מד"א כפר-חב"ד; הרב צבי גרינוולד, והרב גרשון דובער שיף, מנכ"ל המוסדות

בישיבה, נאלצים ללמוד בבתי-ספר למלאכה. הקשיים הללו עוררו אותנו לחשוב על פתרון. לא אחת התכנס הצוות הבכיר לדון בנושא, אך חוץ מהחלטה לכנס עוד אסיפה, לא יצא מהאסיפות הללו כלום... ידענו שהפתרון הפשוט ביותר הוא לפתוח ישיבה שתבוא בהמשך ללימודים בבית-הספר, אבל חשבנו שלילדים שלומדים במוסדותינו מתאים יותר ללמוד במסגרת דומה במקצת למסגרת הנהוגה בבתי-ספר למלאכה, אלא שאנחנו נניח דגש יותר חזק על לימודי קודש, ונדאג שתהיה רמה רוחנית גבוהה יותר. שלחנו כמה מכתבים לכ"ק אד"ש מה"מ בשאלה אם לפתוח ישיבה ברוח זו, ולא זכינו לקבל תשובה. הבנתי שאם אין תשובה, כנראה שהרבי אינו מעוניין בפתחת הישיבה במסגרת זו.

רק בתחילת שנות הנוני"ם, כששלחתי שוב מכתב לרבי שבו העליתי את הנושא מחדש, הואיל הרבי לענות מיד למחרת "הסכמה וברכה". אגב, את המכתב שלחתי גם בפקס וגם עם הרה"ח מרדכי גורודצקי ובחזרתו סיפר לי שכשמסר את המכתב לכ"ק אד"ש מה"מ ניכר על פניו הקדושות נחת רוח מיוחדת.

בהתאם לתשובה החיובית, התחלנו לפעול להשגת צוות חינוכי שיתאים לצרכי

במוסדותינו, הערימו קשיים בדרכם, ורק בודדים היו מצליחים להיכנס לישיבות.

זאת ועוד, גם מצד התלמידים עצמם, הרי מדובר בתלמידים שרגילים וצריכים לקבל עדיין יחס אישי וטיפול אינדיבידואלי, דבר שלא יכלו לקבלו בשום ישיבה. כך גמרנו כל שנה עם תחושה של החמצה, כאשר תלמידים ששנתיים טיפחנו בהם את הרצון ללמוד

אחד התמימים בלימודי הסופרות

הבניינים ריקים ואף נפש חיה לא נראית בינות לבנייני המגורים והלימודים.

התפלאתי. מה עושה כאן ילד קטן זה בשעה מאוחרת זו? המנהל הגשמי, התי' מיכאל שיף, מבחין במבטים התמהיים המופנים לעבר הילד הקטן, ומסביר: העובדה כי במוסדותינו לומדים גם ילדים קטנים מתחת לגיל 12 בתנאי פנימיה, מחייבת אותנו לדאוג להסעות הלוך-חזור עבור הילדים עד לבית ועד לבית-הספר. לפני כל שבת חופשה אנו מוציאים מכאן למעלה מעשרים רכבים לכל רחבי הארץ לפיזור הילדים, כל אחד בביתו.

הילד הזה – מסיים מיכאל – גר באילת, ובעוד כחצי שעה אקח אתו לשדה התעופה בתל-אביב, משם יטוס לביתו באילת – —

אנו ממשיכים בשיחה ערה עם צוות המוסדות ונושא השיחה עובר מבית-הספר לישיבה:

* הרב שיף, מתי עלה הרעיון לפתוח גם ישיבה קטנה?

— הצורך לפתיחת הישיבה התעורר שוב בכל סוף שנה: לקראת סוף השנה היינו צריכים לדאוג למסגרת ישיבתית מתאימה עבור מסיימי כיתה ח'. חלק מהילדים שסיימו את לימודיהם בבית-הספר היו כאלה שאינם שייכים למסגרת ישיבתית רגילה, ואותם העברנו לבתי-ספר למלאכה. אבל עם אותם תלמידים שהיו שייכים למסגרת ישיבתית, היו לנו מידי שנה בעיות: ישיבות רגילות שלא היו בנויות לקבלת ילדים מהסוג הלומדים

אחת הכיתות בתמונה קבוצתית עם צוות ההנהלה.

במרכז (מימין): הרב אליעזר ברוד, מנהל מכון ה'סמיכה'; הרב משה לוי; הרב גרשון דובער שיף, והרב מנחם מענדל גורביץ

הרגשנו את ברכתו של הרבי על כל צעד ושעל, ובמיוחד – דבר שאני נוהג לציין תמיד – בצוות הנפלא שהצלחנו להשיג למוסדותינו: באותם ימים לא היו מוסדותינו ברמה גבוהה, והחשש הגדול שלי היה, שמחנכים מוכשרים יעדיפו לעבוד במוסד מכובד בעל שם טוב, וירתעו מלהיכנס למוסדות שלא יוסיפו להם כבוד גדול... המציאות אבל היתה הפוכה – הצלחנו לגייס לצוות מוסדותינו את טובי המחנכים בארץ שהוכיחו את עצמם מאוחר יותר כצוות מצויין שיכול לקחת בחור ללא רקע מינימלי בלימוד, ולהפוך אותו לכלי מפואר.

וכאן המקום להזכיר את הצוות המוביל של המוסדות: הרה"ח ר' **מרדכי גולדברג** – מנהל חינוכי; הרה"ג ר' **ניסים כהן** – ראש הישיבה-קטנה "אור מנחם"; הרה"ג ר' **משה לוי** – ראש הישיבה-גדולה "אור מנחם"; הרה"ח ר' **מ.מ. גורביץ'** – משפיע ישיבה גדולה "אור מנחם"; הרה"ח ר' **רפאל אמיתי**

תלמידים שיחבשו את ספסלי בית המדרש. לבד מזאת, המצב הגשמי היה בכי-רע. לא היו לנו היכן לשכן את הישיבה, ונאלצנו, באין ברירה אחרת, לשפץ במהירות את הקראוונים הישנים שכבר עמדו שוממים זה מכבר, ולאכלסם ב"תמימים" החדשים. הדבר היחיד שנסך בנו כוחות להמשיך למרות הכל, הוא – ברכת הרבי. לולי זה היינו מתייאשים מזמן.

וב"ה, ההצלחה האירה לנו פנים בכל אשר פנינו, וכעבור שלוש שנים, כשהמחזור הראשון סיים את לימודיו בישיבה, שלחנו את תלמידינו לישיבות חב"ד ברחבי הארץ בכדי שיראו גידולים שגידלנו. לא ביקשנו מהם "לעשות לנו טובה" ולהכניס את התלמידים לישיבה; ביקשנו מהנהלות הישיבות שיבחנו אותם ככל תלמיד ישיבה רגיל; הם בחנו אותם ונוכחו לדעת שמדובר בתלמידי ישיבה לכל דבר, וקיבלו אותם בזכות כישוריהם המצויינים.

המוסדות. פירסמנו בעיתונות כי למוסדות "אור שמחה" דרושים אברכים בעלי כשרונות שאינם נרתעים מאתגרים חינוכיים, וכעבור כמה ימים הכרנו את הרה"ג הרב **ניסים כהן**, ראש הישיבה-קטנה – "אור מנחם". באותם ימים, לא היה הרב כהן מוכר בציבור החב"די, והמידע היחיד שהצלחנו להשיג אודותיו, הוא – כי את בניו שלח ללמוד בישיבות חב"ד. מההמלצות עליו הבננו שמדובר באדם רציני, למדן עצום שאוהב אתגרים חינוכיים, ופנינו אליו בבקשה לבוא ולכהן כראש הישיבה הקטנה.

*** כל ההתחלות קשות, האומנם?**

– אכן, מאמר חז"ל זה לא פסח עלינו, וההתחלה היתה קשה מאוד: את ההחלטה על פתיחת הישיבה-קטנה "אור מנחם" קיבלנו לקראת סוף זמן הלימודים, כך שרוב התלמידים שסיימו את כיתה ח' כבר היו רשומים בישיבות שונות, וכשהודענו על פתיחת הישיבה לא היו לנו יותר מעשרה

לעמוד בנטל הכבד.

היחס האישי והחם שהעניק הצוות לתמימים הלומדים בישיבה-קטנה, יצר אווירה משפחתית בין הצוות לתמימים, וגם לאחר שסיימו את הלימודים בישיבה-קטנה ועברו ללמוד בישיבה-גדולה, היו 'קופצים' בכל הזדמנות לביקור במוסדות.

עם הזמן, הגיעו התלמידים בבקשה לפתוח ישיבה-גדולה. מסביר הרב שיף: המעבר מישיבה כשלנו, עם יחס מסור לכל תלמיד, לישיבה אחרת שבחור יכול 'להאבד' בין המוני הבחורים שגודשים את אולם הישיבה, היה קשה מאוד. הם התקשו להסתגל לאווירה אחרת ורצו להמשיך ללמוד במסגרת שלנו.

הצוות נענה לבקשת התלמידים, ובמאמצים מרובים נפתחה גם הישיבה הגדולה. מתכונת הלימודים בישיבה הגדולה שלנו, שונה מהמתכונת הרגילה בשאר ישיבות חב"ד – סדרי חסידות הם ככל ישיבה גדולה, אבל סדרי הנגלה שונים: כאן לומדים גמרא לעיון רק חצי יום. בשעות הצהריים מושם דגש על לימוד הלכה: צוות מיוחד מלמד את התלמידים שחיטה וכתבת סת"ם, ובשנה האחרונה נפתח גם מכון 'ליסימיה' בראשות הרה"ג הרב אליעזר ברוד.

א נו פונים אל הרב משה לוי, ראש-ישיבת "אור מנחם", הישיבה הגדולה, ומבקשים לדעת אילו יתרונות יש בלימודים במתכונת כזו:

הרב לוי: לא כל התמימים הלומדים בישיבות מנצלים את יכולת הלימוד שלהם, כיוון שקשה להם להתמקד בנושא אחד וילדגור' עליו רוב היום. הם זקוקים לגיוון בחומר הנלמד. וזה בעצם מה שאנו מעניקים להם.

יש גם תמימים רבים בעלי כשרונות, שמושם מה אין להם הצלחה בלימוד גמרא, ואילו בלימוד הלכה הם מצליחים למעלה מן המשוער. אני זוכר בחור אחד שבישיבה-קטנה היה נחשב לכשל לימודי, הוא לא היה קולט את החומר הנלמד וכל המאמצים שעשינו היו ללא הועיל. היום הוא לומד 'סימיה' אצל הרב ברוד, וכשאני שואל את הרב ברוד מי אלו התלמידים המצטיינים, הוא מונה לי את אותו בחור כאחד המצויינים ביותר... מסתבר שיש לו כשרונות מיוחדים דווקא ללימוד הלכה.

ישיבה עם אחגרים

לכם, ההורים החב"דיים שיושבים על המדוכה ולא יודעים כיצד להעניק לבנם יחס אישי, חם ומסור גם במסגרת הלימודית היבשה, תהפוך כתבה זו מאותיות יבשות לבשורה משמחת: יש כתובת! יש פיתרון!

התופעה די מוכרת: ילד למשפחה חד-הורית או כל משפחה בעייתית, נתון במצוקה נפשית תמידית והדבר משפיע על התנהגותו בכיתה. זה יכול להיות ילד בעל כשרונות טובים, אולי אפילו מצויינים, אבל התנאים הקשים בהם הוא נתון משפיעים עליו לרעה, ואז מתחילה ההתדרדרות. מחנכים וותיקים ופסיכולוגים מומחים, טוענים שרוב הבעיות הללו נובעות משני מרכיבים עיקריים:

ראשית, **חוסר היחס החם** – כשילד בגיל קטן אינו מקבל יחס משפחתי חם ואוהב, אין לו עם מי לחלוק את חוויותיו ובעיותיו, אין לו מישהו אוהב שיעזור לו להתמודד עם הבעיות הפרטיות, וכך הוא מופקר לנפשו להתמודדות יום-יומית עצמאית מגיל קטן, וזה כמובן פוגע בו קשות, ולפעמים לטווח ארוך ביותר. שנית, **חוסר בטחון עצמי** – החברה הסובבת את הילד נותנת לו לחוש כי הוא אינו רצוי בחברה, וזה יוצר אצלו חוסר ביטחון עצמי משוע, ומעמיק אצלו את התחושה כי הוא "לא יוצלח", ואין לו תקווה חי'.

הדרך הטובה ביותר להתמודדות עם ילד שכזה, היא – לשלוח אותו למוסד שהציב לעצמו כאתגר את הטיפול בשתי הבעיות האמורות. במוסד שכזה אמורים לתת לילד את מירב היחס החם, האישי והאוהב, וכמובן – הגברת הביטחון העצמי של הילד ונתינת הרגשה שגם הוא מסוגל להגיע לפסגה.

בעלעול קצרצר ברשימת המוסדות הללו בארץ, אנו מוצאים מספר מועט מאוד של מוסדות כאלו, כשבין המוסדות הטובים ביותר בארץ, תופסים מוסדות "אור שמחה" מקום נכבד ביותר. אבל "המפורסם אינו צריך ראייה", ומוסדות "אור שמחה" מפורסמים בארץ כולה כמוסדות שהציבו לנגד עיניהם את האתגר להעניק לילדים הלומדים במוסדות את מירב תשומת הלב, החום והאווירה הביתית.

החידוש המרענן שבכתבה זו הוא להורים חב"דיים שמעוניינים להעניק לבנם יחס אישי וחם, ואין במסגרת הרגילה כדי למלאות את הדרישות. – לכם, ההורים החב"דיים שיושבים על המדוכה ולא יודעים כיצד להעניק לבנם יחס אישי, חם ומסור גם במסגרת הלימודית היבשה, תהפוך כתבה זו מאותיות יבשות לבשורה משמחת: יש כתובת! יש פיתרון! הישיבה-קטנה והישיבה-גדולה של מוסדות "אור מנחם" הן הפיתרון האידיאלי עבור בנכם!

מאפשר להורים לקנות תפילין – הוא יקבל אותם במתנה מצוות ההנהלה המסור.

עם פתיחת הישיבה-קטנה נוצר צורך בעזרה מסוג אחר: מחנכים את התמימים בישיבה ל'התקשרות' לרבי, כשבין שאר הדברים מושם דגש עיקרי על כך שכל תמים צריך לנסוע לרבי; התלמידים מפנימים את המסר, ובהגיע חודש החגים מתעורר בהם רצון עז לנסוע לרבי לחודש השביעי. מסתבר שגם כאן עומדים המוסדות לעזרתם. הרב שיף מספר לנו על עשרות תמימים שנסעו בשנים האחרונות רק בזכות ההשתתפות הכספית של המוסדות בהוצאות הנסיעה; לולי השתתפות זו – לא היה באפשרותם

– מנהל בית-הספר "אור שמחה"; הרה"ח ר' יצחק אבוקסיס – רכז הדרכה "אור שמחה". הר"ר ליפא קליין מזכ"ל המוסדות.

ה יחס האינדיבידואלי במוסדות "אור מנחם" הפך מזמן לשם-דבר בארץ. בעוד שבישיבות רבות באים הרמ"ים ומוסרים שיעור יומי שהבין הבין, כאן איכפת לרמ"ים מכל בחור ובחור. תלמידי המוסדות כאן יודעים שאם אין להורים די אמצעים כדי להרשות לעצמם לקנות לבנם חליפה – הוא יקבל השתתפות כספית מהמוסד; אם המצב הכספי בבית אינו

פתחו שם ישיבה שהפכה עד מהרה למוקד הפעילות שלהם בעיר. כך גם באוּבְקִיסְטָאן, הרב רצה דוקא את התלמידים שלנו, כי הוא ידע שמהתלמידים האלו הוא יקבל לא רק רוחניות, אלא גם בשר גשמי וכשר למהדרין, או גם מזוזות מהודרות בעת הצורך.

ההצלחה הזאת גרמה לנו לקונפליקט מעניין: אחד התמימים שאישרנו לו להישאר בשליחות, מתקשר אליי ואומר לי שהוא מעוניין לחזור כי הוא לא רוצה להפסיד את לימודי הסמיכה; מהעבר השני עומד השליח ומתחנן לאפשר לבחור להישאר לחודש החגים. הסוף היה, שסיכמנו עם הבחור שעם שובו נשלים איתו את החומר הנלמד בחודש אלול.

*** כיצד מחזירים בתלמידים את כל הענין של "רבי" ו"משיח" במצבנו הנוכחי?**

— התלמידים הלומדים במוסדותינו חיים באווירה של ציפייה דרוכה לקבלת פני משיח בפועל ממש. אנחנו מרבים לדבר על כך בכל הזדמנות וכל תלמיד חדור בידיעה שהרבי מלך המשיח עומד לגאול אותנו בכל רגע ורגע.

את ההתקשרות לרבי אנחנו מחזירים בתלמידים, כמובן, על-ידי לימוד שיחותיו של הרבי. בכל לילה, לאחר סדר חסידות, יושבים הבחורים — **ביוזמתם** — ולומדים לקוטי-שיחות, ובפרט בענייני משיח וגאולה. אנו מצידנו, מעודדים את הבחורים להתמיד בכך, ואף מממנים את הכיבוד המחולק בשיעור, כדי למשוך בחורים נוספים ללימוד שיחותיו של הרבי מלך המשיח.

דבר נוסף שכבר הוזכר, החינוך להתקשרות לרבי על-ידי נסיעה לרבי. שמים על כך דגש מיוחד ועוזרים בהשתתפות כספית לבחורים מעוטי-יכולת שחפצים לנסוע לרבי. היום, לאחר שפתחנו ישיבה גדולה, יש לנו דבר נוסף — שהבחורים יסעו ליקבוצה לשהות שנה תמימה אצל הרבי ולחוות שם את מעגל השנה במחיצת הרבי.

ויהי רצון שתיכף ומיד ממש נזכה להתגלות ה"אור" הגדול שיביא "מנחם" לכל היהודים, ו"זה ינחמנו" תיכף ומיד ממש.

אמן!

חדר-האוכל המפואר של המוסדות

כתיבת סת"ם עמדו כבר בהצלחה בבחינות של 'משמרת סת"ם', וכשתלמידים מתלבטים יראו שתלמידים מהישיבה שלנו הצליחו להוציא 'סמיכה' אצל רבנים ידועי שם — לא יירתעו מלהרשם לישיבה.

*** הינכם יכולים כבר לומר "ראו גידולים שגידלנו"?**

— כן! והרבה מאוד. בשנה האחרונה פתחנו כעין "מרכז שליחות": שלחנו עשרות תמימים לסמרקנד, למולדביה, לקייב ולעוד ערים רבות במדינות חבר-העמים, כדי לסייע לשלוחים הפועלים במקום. על הצלחתם המרובה תעיד פנייתם של כמה מהשלוחים שהתחננו בפנינו לאפשר לתמימים להישאר בשליחות עוד כמה חודשים, לפחות עד אחרי תשרי. לפני כמה שעות פגשתי ברב הראשי של מולדביה, הרב זלמן אבלסקי, שסיפר לי עד כמה עזרו לו התמימים ששלחנו, וביקש ששנה הבאה נשלח אותם שוב. הוא רק העיר שהיה כדאי שהתמימים יעברו קורס קצר בשפה הרוסית...

במקומות אחרים עזרו השלוחים לא רק בהפצת המעיינות הרוחניים, אלא גם בגשמיות ממש: התמימים השלוחים לקייב הם מהתלמידים שלמדו שחיטה, ובקיץ האחרון הם שחטו שם אלפי עופות ובזכותם יכלו לשווק לכל אוקראינה בשר כשר למהדרין! אגב, לקייב שלחנו 13 תמימים והם

*** לימוד 'סמיכה' בגיל כל-כך צעיר ובמסגרת הישיבה הגדולה, הוא בהחלט צעד חריג ביותר, מהי המטרה שלמענה פתחתם את המכון ללימודי 'סמיכה'?**

— מטרתנו היא, להתאים את הישיבה לכולם; כך שגם תמימים עם רמה גבוהה במיוחד ירוו את צמאונם בישיבתנו. ובפרט שלימודי הסמיכה נותנים לבחורים יותר מוטיבציה להשגת המטרה.

דבר נוסף, בשנים האחרונות נעשו במוסדותינו תמורות רבות, מרחיקות לכת, והורים חבידיים רבים אינם מודעים לכך שכיום פתוחים מוסדותינו לכלל הציבור החב"די. משום מה, נוצרה 'סטיגמה' כאילו רק עולים חדשים או ילדים בעלי רקע חריג מתקבלים ללימודים במוסדותינו. ובכן, זה היה נכון רק בשנים הראשונות של המוסדות, אבל מזה כעשר שנים ויותר, שילדים מבתים חבידיים נרשמים ללמוד אצלנו, וכיום הם מהווים את הרוב המכריע במוסדותינו.

כינסנו את הצוות הניהולי של הישיבה גדולה, ולפני זמן לא רב הגינו את רעיון פתיחת המכון ללימודי 'סמיכה'. לפי המתוכנן, אמורים התלמידים שעוברים את המסלול ללימוד 'סמיכה', להיבחן על החומר אצל רבנים גדולים וידועי-שם, **מחוץ לכותלי הישיבה**, ובטוחני שהם יעמדו בכל הבחינות בהצלחה, (כשם שהתלמידים הלומדים